

Småbørnsfamilier og ledige taber stort på VKO spareplan

På baggrund af Finansministeriets familietypermodel har AE beregnet konsekvenserne af VKOs genopretningsplan for en række danske familier. Beregningerne viser, at især småbørnsfamilier og ledige rammes hårdt.

af Chefanalytiker **Jonas Schytz Juul**
og stud.polit. **Ask Holme**

29. maj 2010

Analysens hovedkonklusioner

- En lavindkomstfamilie med tre børn får et tab fra VKO's genopretningsplan, der er 9 gange så stort som en direktørfamilie med to børn.
- Især loftet over børnechecken rammer hårdt for mange familier. Mens en almindelig LO-familie uden børn taber 5.000 kr. på pakken, så bliver tabet på næsten 36.000 kr., hvis familien har fire børn.
- Forkortelsen af dagpengeperioden får store følger for personer, der mister retten til dagpenge og som ikke kan få kontanthjælp. Tabet for en almindelig familie bliver 110.000 kr., hvis den ene part er ledig, mister retten til dagpenge og ikke kan få kontanthjælp.

Kontakt

Chefanalytiker

Jonas Schytz Juul

Tlf. 33 55 77 22

Mobil 30 29 11 07

jsj@ae.dk

Kommunikationschef

Janus Breck

Tlf. 33 55 77 25

Mobil 40 61 34 38

jb@ae.dk

VKO's genopretningsplan

Regeringen og Dansk Folkeparti har indgået en aftale om genopretning af dansk økonomi. Aftalen medfører en række målrettede besparelser, som direkte rammer danskernes privatøkonomi. De vigtigste elementer er:

- Fastlåsning af grænser i 3 år: Grænserne i skattesystemet fastlåses i 2011, 2012 og 2013. Det betyder, at blandt andet person- og beskæftigelsesfradrag ligger fast i kr. og øre og derfor reelt nedsættes.
- Loft over børnechecken: En familie kan maksimalt få 30.000 kr. udbetalt som børnefamilieydelse. Det rammer familier med 2 børn under 3 år og familier med mere end 3 børn.
- Et loft over fradragsret for fagforeningskontingent på 3.000 kr., der ikke reguleres og dermed ligger fast i kr. og øre fremover.
- Topskattelettelsen aftalt i Forårspakke 2.0 fastholdes. Man holder fast i at give en topskattelettelse til de højestlønnede. Lettelsen udskydes i tre år.

Aftalen rammer skævt. Almindelige danskere betaler, mens direktøren næsten går fri

På baggrund af finansministeriets familietype model har AE beregnet konsekvenserne af aftalen for en række forskellige danske familietyper. I beregningerne er familiernes økonomi efter gennemførelse af hele aftalen sat i forhold til situationen i dag, dvs. topskattelettelsen medregnes.

I tabel 1 er konsekvensen af VKO-spareplanen vist for udvalgte familietyper. I tabellen er familietyperne sorteret efter, hvilken familie der får det største relative tab. Det fremgår af tabellen, at parret med tre børn får klart det største tab på 15.279 kr. svarende til 4 pct. af deres indkomst. I den anden ende får direktørfamilien det mindste tab på 0,4 pct. af deres indkomst. Tabet for lavindkomstfamilien er altså 9 gange så stort som tabet for direktørfamilien.

Tabel 1. Fald i årligt rådighedsbeløb fordelt på familietyper

	Kr.	Pct.
Industriarbejder/rengøringsassistent med 3 børn	15.279	4,10
Enlig dagpengemodtager uden børn	3.074	1,16
Industriarbejder par med 2 børn	3.901	1,02
Smed/SOSU par med 2 børn	3.347	0,82
Lærer/Pædagog med 2 børn	3.581	0,81
Enlig rengøringsassistent med 2 børn	1.822	0,79
Tømrer/Kontorassistent par med 2 børn	2.554	0,59
Par på kontanthjælp (efter 6 måneder) med 2 børn	1.735	0,71
Enlig pensionist	868	0,67
Direktørfamilie med 2 børn	3.401	0,44

Anm: Tabellen viser effekten på familiernes økonomi i 2014. Der er regnet i forhold til et forløb, hvor 2010-skattesystemet og regler videreføres med den af Finansministeriet skønnede satsregulering. Forbundsnavne angiver, hvilke a-kasser parret er organiseret i.

Kilde: AE på baggrund af Finansministeriets familietypemodell, Danmarks Statistiks Registerdata (IDA) og Lovforslag L221.

Familier med færre børn rammes i langt mindre grad af loftet, og deres tab er derfor mindre. Familier med 2 børn og helt almindelige job taber dog stadig over dobbelt så meget som direktøren. At fordelingen er sådan, skyldes især, at tabet skal ses i forhold til familiens nuværende indkomst. Målt i kroner og øre mister direktørfamilien således det samme som en familie, hvor manden er organiseret i TIB's a-kasse og kvinden i HK's a-kasse. Imidlertid er direktørfamiliens indkomst næsten dobbelt så stor, og det relative tab er derfor væsentlig større.

Boks 1. Familietyper

I tabel 1 er følgende familietyper brugt:

- Industriarbejderpar: Par der er medlem af fagforening og a-kasse hos 3F. De har 3 børn på 2, 5 og 8 år.
- Enlig dagpengemodtager: Enlig, medlem af fagforening og a-kasse hos et gennemsnitligt LO-forbund.
- Industriarbejderpar: Par der er medlem af fagforening og a-kasse hos 3F. De har 2 børn på 4 og 8 år.
- Smed/SOSU- par: Par der er medlem af fagforening og a-kasse hos henholdsvis Metal og FOA. De har 2 børn på 4 og 8 år.
- Lærer/Pædagog: Par der er medlem af fagforening og a-kasse hos henholdsvis DLF og BUPL. De har 2 børn på 4 og 8 år.
- Enlig rengøringsassistent: Enlig rengøringsassistent der er medlem af fagforening og a-kasse hos 3F og har 2 børn på 4 og 8 år.
- Tømrer/Kontorassistent: Par der er medlem af fagforening og a-kasse hos henholdsvis TIB og HK. De har 2 børn på 4 og 8 år.
- Par på kontanthjælp: Par på kontanthjælp. De har 2 børn på 4 og 8 år.
- Direktørfamilie med 2 børn: Familie hvor manden er direktør, og kvinden er højt lønnet. De er begge medlem af fagforening og a-kasse hos et gennemsnitligt AC-forbund.

Især loftet over børnechecken rammer hårdt

Loftet over børnechecken er den absolut mest skæve del af aftalen og rammer almindelige danske børnefamilier. I tabel 2 er der taget udgangspunkt i den samme LO-familie, men med et varierende antal børn. Af tabellen fremgår det, at LO-parret i alt taber 4.900 kr. ved spareplanen, hvis de ikke har nogen børn. Har familien derimod 2 børn under 2 år, så bliver deres tab på mere end 9.000 kr., og har de tre børn, stiger tabet til over 22.000 kr. Jo flere børn familien har, desto større bliver tabet. Forskellen i tabene skyldes udelukkende loftet over børnechecken, der rammer familier med mange børn meget hårdt. Det er vist i tabel 2.

Tabel 2. Stort tab for børnefamilier

	Børnecheck	Fradragsloft	Skattegrænser	I alt
LO-par med 0 børn	0	2.936	1.992	4.928
LO-par med 2 småbørn (under 2 år)	4.355	2.936	1.992	9.283
LO-par med 3 børn på 2, 2 og 5 år	17.768	2.936	1.992	22.696
LO-par med 4 børn på 2, 2, 4 og 5 år	31.181	2.936	1.992	36.109
LO-par med 2 babyer, 2 småbørn og en på 8	41.733	2.936	1.992	46.661
LO-par med 2 babyer, 2 småbørn, samt et barn på 8 og en på 10	52.284	2.936	1.992	57.212

Anm: Tabellen viser effekten på familiernes økonomi i 2014. Der er regnet i forhold til et forløb, hvor 2010-skattesystemet og regler videreføres med den af Finansministeriet skønnede satsregulering.

Kilde: AE på baggrund af Finansministeriets familietypemodell og Lovforslag L221.

Loftet over fradrag for fagforeningskontingent rammer almindelige danskere

Det er især LO- og FTF-arbejdere, der mister penge på grund af loftet over fradrag for fagforeningskontingent. I tabel 3 er tabet ved loftet over fagforeningskontingentet vist for tre forskellige par, hvor alle er medlem af en fagforening. Af tabellen fremgår det, at mens LO-parret mister 2.900 kr. på loftet, så mister direktør-parret blot 100 kr., selvom de begge er medlem af en fagforening.

Tabel 3. Familiens tab grundet loft over fagforeningskontingentet

	Danske kroner (2010-niveau)
LO-par	2.936
FTF-par	1.889
Direktørfamilie	101

Anm: Størrelsen af fagforeningskontingenterne er baseret på standardantagelserne i Finansministeriets familietypermodel. Det betyder, at fagforeningskontingenterne er et gennemsnitligt LO-kontingent for LO-parret, gennemsnitligt FTF-kontingent for FTF-parret og gennemsnitligt AC-kontingent for direktørfamilien. Alle er antaget at være medlem af fagforening.

Kilde: AE på baggrund af finansministeriets familietypermodel og Lovforslag L221

Potentielt stort tab for langtidsledige

Som en del af VKO-spareplanen bliver dagpengeperioden reduceret fra 4 til 2 år. Det giver meget store tab for de ledige, der mister retten til dagpenge pga. indgrebet. Har man heller ikke ret til at modtage kontanthjælp, bliver tabet meget stort for familien. Man har ikke ret til kontanthjælp, hvis man kan blive forsørget af ægtefællen, eller hvis man har en formue. Det er forklaret nærmere i boks 2.

I tabel 4 er vist et eksempel, hvor manden i et LO-par er ledig og mister retten til dagpenge som følge af VKO-aftalen og samtidig ikke har ret til kontanthjælp. Det giver et samlet tab for denne familie på over 110.000 kr. For langt de fleste familier vil en sådan indkomstnedgang være helt katastrofal og kan i yderste konsekvens betyde, at boligen må gå på tvangsauktion. Det er værd at bemærke, at dette tab kommer på trods af, at parret er forsikret mod ledighed via a-kassemedlemskab, men med en halvering af dagpengeperioden mister man retten til dagpenge allerede efter to års ledighed.

Tabel 4. Tab for LO-par, hvor manden mister ret til dagpenge og ikke kan få kontanthjælp

	2010-kr.
Samlet tab i disponibel indkomst	110.157
Heraf:	
- Tabt indkomst	193.375
- Modtaget boligstøtte	-15.455
-Indkomstskat	-67.763

Anm: Den samlede indkomstskat falder grundet mandens tab af indkomst ligesom indkomsttabet giver ret til boligstøtte.

Kilde: AE på baggrund af Finansminister familietypermodel og Lovforslag L221.

Boks 2. Ikke alle ledige kan få dagpenge eller kontanthjælp

Hvis man er ledighed uden ret til dagpenge, kan kontanthjælp være en mulighed. For at få kontanthjælp er det dog et krav, at den ledige ikke kan blive forsørgt på anden vis f.eks. af ægtefælle eller af egen formue (Se lov om aktiv socialpolitik, §14, stk. 2). Dette betyder, at man ikke kan få kontanthjælp, hvis følgende gælder for deres eller familiens økonomi:

1. Ægtefællen kan forsørge den ledige. Ifølge reglen om gensidig forsørgelsespligt kan den ledige ikke få kontanthjælp, hvis ægtefællen kan forsørge familien. Dette svarer til, at ægtefællens indkomst er større end den kontanthjælp, de to ægtefæller kunne have fået - dvs. to gange kontanthjælpssats.
2. For stor likvid formue. Enlige kan ikke modtage kontanthjælp, hvis den likvide formue er på mere end 10.000 kr. For ægtepar gælder en formuegrænse på over 20.000 kr.
3. Anden formue. Kommunen medregner også værdier af andre aktiver i formuen. Dette gælder eksempelvis friværdi i helårsbolig, friværdi i sommerhus samt værdi af både, heste, biler o. lign. Det er en vurdering i den enkelte kommune, hvor meget værdierne i sådanne aktiver skal indgå. Ifølge loven må ledige med egen bolig gerne have en formue af en sådan størrelse, der kan sikre en vis vedligeholdelse af boligen og en vis boligstandard. AE har forud for analysen været i kontakt med forskellige kommuner. Ydelsescentrene i kommunerne benytter forskellige grænser for, hvor stor friværdien af helårsboliger må være. I denne undersøgelse bruges en grænse på 350.000 kr. på helårshuse, mens al friværdi i fritidsbolig tæller med. For ægtefæller ses på den samlede friværdi, mens der for samlevende ses på hver enkelt ejerandel. I analysen indgår formueaktiver ud over friværdi i bolig og likvid formue ikke. Dette taler for, at antallet af personer, der hverken kan modtage kontanthjælp eller dagpenge i tilfælde af ledighed, i virkeligheden er langt højere end det tal, der findes her.

Generelt afhænger kontanthjælpssatserne af alder, bopæl og forsørgelsespligt. Satserne er højest for personer med forsørgelsespligt eller personer over 25 år. Personer under 25 år, der bor hjemme, får mindste sats. Normalt er aldersgrænsen for kontanthjælp 18 år, da de unge hermed bliver selvstændig hjælpsberettigede. Udbetalingen for de 18-årige følger deres egen økonomi, jf. ovenstående regler.